Ч. 29. Чернівцї, четвер дня 8. (20.) лютого 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА
на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ
щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.
Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)
Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Справа мов на Буковинї.

—o—

Нема нїчого дивного на тім, що в теперішнім „національнім“ столїтю кождий хоч троха сьвідомий своїх прав нарід старає ся здобути належне єму становище. Через те в кождім краю виходить на верх трудна справа мов. На Буковинї є на 646.591 мешканців 268.000 Русинів і 208.000 Волохів, а на решту йдуть Поляки і Нїмцї; проте все урядовою мовою є нїмецка. Деякі громади зачали вже урядувати в своїй мові, але ту і там стрітили перепони. З такої нагоди поставили пос. др. Зотта і тов. в буковиньскім соймі інтерпеляцию до правительства, покликуючи ся на мінїстериальне розпорядженє з дня 4-го липня 1860 р. ч. 2166 і розпорядженє буковиньского краєвого правительства з дня 15-го лютого 1866. ч. 699. На се краєвий президент гр. Ґоес дав довгу відповідь, з котрої задля єї ваги подаємо кілька уступів, яко погляд правительства на справу мов на Буковинї.

„Наведеним в інтерпеляциї, лише для Галичини призначеним мінїстерияльним розпорядженєм з дня 4-го липня 1860 р., котре аж пізнїйше розширено що-до рускої і волоскої мови також на Буковину, постановлено головно, що сторонам вільно подаваня до урядів подавати в нїмецкій, рускій або волоскій мові, що ті поданя мають бути полагоджені в тій самій мові, в якій они написані, і що протоколи з сторонами мають писати ся в материній мові кождої сторони в одній з тих трех мов.

Сим розпорядженєм мало ся зірвати цїлковито з дотеперішним зарядженєм, після котрого на Буковинї була в урядовім зношеню між сторонами а урядами майже виключно нїмецка мова в уживаню, і заповадити цїлковиту язикову рівноправність нїмецкої, рускої і волоскої мови, уходячих за краєві мови.

Ясна річ, що ся новина мусїла стрінути ся з трудностями, бо навіть без уваги на се, що тут ішло о нагле усуненє довголїтної практики, урядники тодї лише в малій части орудували краєвими мовами і таке широчезне язикове знанє, яке потрібне було по переведеню розпорядженя з 1860 р., не можна нїяк через ніч собі здобути.

Але навіть пізнїйше не йшло переведенє того язикового розпорядженя як слїд наперед, бо ще в 1866 р. треба було єго постанови пригадувати урядам. На се донесено з кількох сторін висшим властям, що ще нема достаточного урядничого материялу, котрий би відповідно знав всї краєві мови, і що врештою також старші, по части дуже важні закони, як загальне цивільне право, лише в нїмецкій мові видане, а се знов утрудняло видаванє вироків і рішень в иньших мовах.

В тій справі не завів зміни також новий державний основний закон з 1867 р. про загальні права кождого обивателя, котрий то закон, як звістно, постановляє в арт. XIX. правило рівноправности всїх уживаних в краю мов у школї, урядї і публичнім житю.

Нїмецка мова остала ся й на дальше майже виключною урядовою мовою в письменних зносинах урядів з населенєм, против чого не протестовано; се дасть ся тим пояснити, що тодї лише мала частина сїльского населеня знала читати і писати і що для великої маси анальфабетів не могли письменні зносини в їх материній мові мати жадної вартости. Аж в послїдним часї змінили ся відносини завдяки зростаючій осьвітї народній; поодинокі громади постановили руску або волоску мову яко свою урядову мову, а поодинокі партиї, головно-ж товариства, почали в своїх поданях до уряду уживати сих мов.

Се поступованє не спіткнуло ся на жадні перепони зі сторони уряду, тим меньше, що знанє краєвих мов збільшило ся в протягу лїт між урядниками значно.

Не буде на сїм місци без інтересу по-

ПРИВАТНІ ЛИСТИ.

(Письмо в редакцию).

—o—

Причину до сего письма дав менї п. Ярослав Коритовский, купець з Калуша, котрий на зборах Народної Ради у Львові відчитав приватний лист, писаний до адвоката В. Дідошака. Чи Дідошак, коли би жив, згодив би ся був на таке, не знаю; але се зовсїм неневна річ, чи п. Коритовский мав право робити такий ужиток з приватного листу. Він не вияснив зборам, де роздобув сей лист, яким правом відчитав єго прилюдно — а через те зробив неморальний, брудний вчинок, що заслугує на прилюдну нагану. Справа приватних листів мабуть Русинам не ясна, коли на зборах Народної Ради нїхто не назвав учинку Коритовского неморальним; тому хочу сказати о тім кілька слів.

Здає ся, я не помилю ся, гадаючи, що кождий хоч трохи осьвічений чоловік розуміє, що приватні листи се єдиний захисток людскої мисли, той захисток, до котрого не має права зазирати нїчиє чуже око, окрім того, ко у лист призначений. Приватний лист — се ті сьвятощі, до котрих не може пригоркати ся нїчия рука, окрім того, до кого лист писаний. Приватний лист се та „сьвята сьвятих“, куди заходити може тільки „первосьвященик“, а таким первосьвящеником нїхто не може бути, лише той, до кого лист писаний.

Се аксіоми елементарної моральности людскої і щоб нехтовати їх, треба бути чоловіком неморальним, або темним і задто вже „хоробрим“.

Ще глибша друга аксіома, що листів приватних нїхто, навіть той, до кого они писані, не має права розголошувати без волї і згоди автора їх. Навіть по смерти автора з листів єго коли й можна що розголошувати, то єдине тільку ту частку їх, котра говорить про справи громадскі, публичні, нїкого не ганьблячи, нїкого не ображаючи. Тай тут знов треба пильнувати і добре уважати, раз, чи дїйстно інтерес громадский вимагає того оголошуваня: а вдруге, щоби в нїякому разї нї просто, нї натяканєм не було названо імя зганьбленого в листї чоловіка, або того, кого те оголошенє може скомпромітувати. Тут вже не тільки загальна моральність, а найелементарнїйша чесність вимагає, щоб оголошуючи лист помершого, не допустити нї для кого нї з живих нї з мертвих найменшої діфамациї.

Без такої умови листи приватні, яко найсьвятїйша тайна, не можуть бути оголошені жадним способом. Інакше просто житє стане неможливим! Інакше ми не маємо права ганьбити нїякої перлюстрациї, бо принцип і льоґіка скрізь і про всїх однакові. Коли ми обуроєм ся і обуроєм ся зовсїм справедливо на всяку урядову перлюстрацию листів і нїчим в сьвітї не можна єї виправдити, то тим більше повинні ми обурювати ся за перлюстрацию, за оголошуванє приватних листів людьми приватними! Перлюстратор урядовий, читаючи чужі листи, робить се паскудство часом ізза кусня хлїба, а часом і з переконанем, що він чинить те ради чиєгось „добра“. Однак уряд дуже строго береже тайну чужих листів і я певний, що жаден перлюстратор, жаден жандарм в Росиї навіть не відважить ся розголошувати хоч би й „під секретом“ зміст якогобудь приватного перечитаного листу.

А коли так, то щож треба думати про оголошуванє приватних листів людий померших, бажаючи змістом оголошеної, часом вирваної з середини фрази скомпромітувати когобудь з людий, що неприємні тому, хто оголошує лист? Щоб читатель наш лїпше зрозумів сьвятощі приватних листів і паскудство їх оголошуваня, не ради інтересу дїйстно громадского, а єдине з цїлию пімсти, візьмемо такий можливий випадок. А. закоханий в молоду дївчину Б. і бажаючи побрати ся з нею, просить свого приятеля В., що добре знає дївчину, написати до него свою щиру думку про неї. В. вволивши єго волю, додає ще, жартуючи, деякі вигадки не на користь Б. А. сватає ся до Б. і бере гарбуза. Перегодом дївчина стала учителькою, а В. помер. Тодї А. оголошує з того листу за яким будь приводом тільки ті фрази, що на некористь Б. і надає їм зовсїм иньшого значіня, нїж те, якого надавав їм небіжчик!

Випадок такий можливий: мотиві люди заходять часом ще далї. Випадок сей був би ще більше огидливий, коли би А. розголосив ті фрази, взявши їх з листу писаного не до него.

Звістно таку річ може заподїяти чоловік або з запалу, не обміркувавши, не розваживши наперед свого вчинку і під впливом паскудного



дивити ся, в якій мірі се поступало. Після доходжень з послїдного часу вміли з урядників полїтичних 47 проц. по румуньски. З них знали 27 проц. сю мову в письмі і слові, а 20 проц. лише в слові; 81 проц. знає по *руски*, з них 16 проц. в письмі і слові, а 65 проц. лише в слові; 33 проц. знають обі мові, а то 4 і пів проц. в письмі і слові, а 28 і пів проц. лише в слові. Подібні відносини є мабуть і між урядниками судовими. Що-до фінансових урядннків, то представляє ся річ так: 77 проц. знає по волоски, а то 26 проц. в письмі і слові, а 51 проц. лише в слові; по *руски* знає 92 проц., а то 15 проц. в письмі і слові, а 77 проц. лише в слові; 56 проц. фінансових урядників знають обі мови, а то 9 проц. обі мови в письмі і слові, а 47 проц. лише в слові.

Дуже інтересні суть дані про язикові відносини між зелїзничими урядниками: з них вміє по волоски 60 проц., а то 20 проц. в письмі і слові, а 40 проц. в слові; 87 проц. знає по *руски*, з них 30 проц. в письмі і слові, а 57 проц. лише в слові; обі мови вміють 60 проц., з них 20 проц. в письмі і слові, а 40 проц. в слові.

Значить знанє другої краєвої мови в слові стало ся між урядниками всяких заводів майже правилом і дуже значна їх часть, третина полїтичних урядників, більш меньш половина фінансових урядників говорить всї три краєві мови, а окрім того знанє другої краєвої мови в письмі і слові вже досить розширене.

Противно-ж знанє всїх трех краєвих мов в письмі і слові зменьшає ся на малий процент 4 і пів між полїтичними урядниками, на 9 проц. між фінансовими, а 20 проц. між зелїзничими урядниками; притім треба ще замітити, що оно дуже не певне, чи знанє руского і волоскоро в письмі і слові загально є таке, щоби можна труднїйші справи в сих мовах полагоджувати.

Сї дані дають богато до думаня; бо коли знанє другої краєвої мови в слові, а навіть ще в письмі задоволяючо розширене і длятого не можна сумнївати ся о щирім змаганю урядників придбати собі знанє другої краєвої мови, то між урядниками, у котрих припускає ся унїверситетске образованє і дальші фахові студиї, лише мало хто знає всї три краєві мови в письмі і слові.

Коли отже знанє другої краєвої мови може ще більше розширити ся, знаня всїх трех мов годї буде жадати. Але здає ся, що вже тепер осягнена міра знаня мов вистарчає для дїйстних потреб населеня, бо до мене не дійшли в сїм взглядї нї через підвладні власти нї впрост, а се послїдне підношу з натиском, нїякі скарги“.

„Інтерпеляция обговорює дальше також урядове переслухуванє сторін і виданє письменних полагоджень до них та виказує, що се не дїє ся в матерній мові сторін, взглядно не в тій мові, в якій подане було написане. Се по части правда, бо переслуханє сторін і списуванє їх зізнань до протоколу подає ся все в їх матерній мові, а полагодженє подань сторін відбуває са майже все в нїмецкій мові. Се поступованє справдї не відповідає постановам наведеного мінїстерияльного розпорядженя з 1860 р.; але я заявляю отверто, що сего розпорядженя, котре через 36 лїт почасти не можна було перевести, також на будуче не можна буде що-до заквестіонованих точок перевести в цїлости; розпорядженє видано первістно для Галичини, де мешкають лише два народи відокремлено один коло другого, отже де панують цїлком иньші відносини, як у нас. Значіня сего розпорядженя, здає ся, тодї не пізнано як треба.

(Конець буде).

Рада державна.

—o—

Відень 17. лютого 1896.

Сегодня відбула ся в присутности мінїстрапрезидента під проводом президента посольскої палати конференция предсїдателїв парляментарних клюбів (з руского клюбу був п. Барвіньский) задля уложеня проґрами роботи в теперішній сесиї до великодня. Загально згодились всї, що з 31 днїв робочих, які має рада державна до розпорядимости в тім часї, треба по 2 днї в тижнї лишити комісиям, а 4 обертати на повні засїданя палати, бо 27. марця найпізнїйше будуть сесиї перервані. Була теж загальна згода, що передовсїм треба полагодити буджет, а відтак реформу виборчу. Підношено потребу скорого полагодженя предложеня про ґрунтовий катастер в звязи з остаточним докінченем реформи податкової і ухвалено по полагодженю буджету зібрати ся на другу конференцию, на котрій можна буде уложити, які справи дало-б ся ще до великодня перевести. А позаяк до великодня лишає ся лише 20—21 днїв робочих для повних засїдань палати, тому апелював бар. Хлюмецкий до клюбів, щоб не надто розволїкали буджетову дебату, а се тим більше, позаяк випало-б ще полагодити предложеня про вдписуванє податку домово-чиншового, про біржевий податок, про екзекуцийне поступованє (над котрим ще має відбути ся спільна конференция комісий палати панів і посольскої.) Так само дожидають ще полагодженя справи удержавленя північнозахід. зелїзницї і реґуляция платнї урядників, котрі небавом будуть внесені до палати.

НОВИНКИ.

ЧЕРНІВЦЇ, дня 19. лютого 1896.

Наша читальня в Жадові прислала нам своє справозданє з діяльности за 1895 рік. Читальня та вибудувала собі свій власний „Народний Дім“ коло церкви і школи, де находить ся широка улиця громадска. Там перед двома роками була недалеко коршма, а тепер слава Богу стоїть Народний Дім на читальню і крамницю. Збудували собі его читальники так, що купили готові хати за 130 зр. На то дали готові гроші чесні господарі Ґеорґій Стасюк, Петро Яровий і Ілия Яровий, доки члени складуть. А члени вже й зложили значну частину. Годить ся подати до загальної відомости імена тих славних читальників. Голова читальнї Михайло Ткачук дав 4 зр., Ал Коржиньский 3 зр., Ґеорґій Стасюк 3 зр.; по 2 зр. зложили: Т. Горюк, Ол. Пилипко, Ол. Гулей, Ів. Оленюк, Ів. Гараміта Марків, Андрій і Іван Тодирюки; по 1 зр. зложили: Ник. Николайчук, Як. Гараміта, Д. Яровий і Петро Яровий Дмитрів, Ґ. Бойчук і Іван Бойчук Александрів.

еґоістичного почутя пімсти, або чоловік неморальний, нечесний. А проте добутки однакові.

Хочби й як далеко люди „кінця 19-го віку“ не заходили по шляху поривань еґоістичних, однак на все повинна бути межа; всяке паскудство повинно знати свій modus in rebus — і перехід за ту межу треба уважати чимсь незвичайним навіть і в наших самолюбних часах.

Тому то добре ви зробили в Буковинї, назвавши по імени вчинок п. Коритовского, котрий оголосив фразу, видерту з листу чоловіка помершого. Чи треба казати, що листу того, яко від чоловіка доси ще живого, анї п. Коритовский анї нїхто иньший не має права оголошувати? Се очивидно. Але цїкаво спитати пана К-го, де і з якої речи і на що роздобув собі сей лист?

Н.

Гра в карти у Русинів.

Що руска інтелїґенция тратить дуже богато часу на гру в карти, то знає кождий, хто бував в рускім товаристві. Можна на сю розривку дивити ся з ріжних боків, ганити або й оправдувати еї, але на кождий випадок годї еї зачислити до розривок дуже розумних, особливо — як то у нас часто буває — коли гра в карти тягне ся цїлими ночами і витягає також неодному гроші з кишенї. Гра в карти розширена у нас так, що то аж зле сьвідчить о нашій інтелїґенциї, котра на стілько не есть інтелїґентна, щоби придумати собі якусь иньшу, розумнїйшу розривку. Нас то бавить, коли в „Скошенім цьвітї“ Володимира Барвіньского читаємо правдиво змальовану сцену гри в карти в домі руского сьвященика, але нас повинно то троха й смутити, що старші люди, зійшовшись разом, не знають, що з вільним часом робити.

Коли по галицкій Руси їздив наш приятель, етноґраф Франтїшек Ржегорж, его разило то, що у нас стілько картярів. І він навіть описав ту нашу пристрасть у своїх записках з Руси, друкованих у Svetozor-і. Читаємо там на приклад, що раз довело ся єму бути в гостях в Рогатинї у тамошного руского сьвященика, котрий его дуже радо приняв. Ржегорж розмавляв зпочатку з его женою іількома знакомими, що були в его домі, а потім „після галицкого звичаю“ мав засїсти за зелений стіл і грати в карти (преферанса). Після слів Ржегоржа, „галицке осьвічене товариство трудно собі уявити без карт і шляхтич чи сьвященик, Поляк або Русин, коли зійдуть ся з нагоди іменин або з якої иньшої маловажної причини, зараз сїдають за карти, осолоджуючи гру чаєм і димом папіросів — що так дуже дико виглядає для західно-европейского осьвіченого чоловіка. Часом гостї привозять навіть свої власні карти, коли їх не має господар, і майже просто з воза беруть ся зараз до „роботи“ і грають в карти майже до самого від'їзду. Попадя, жена сьвященика, сказала просто Ржегоржови, що карти — то правдиве спасенє в їх житю, що без них она і всї еї знайомі просто не знали би, що з часом робити. Она казала, що сьвященики, шляхтичі і т. п. не знають найти собі відповідний предмет для розмови. Часом намагають ся говорити про суспільні і полїтичні справи, але розмова йде потяжко, нерадо, і лиш деколи посперечають ся або й посварять ся при таких питанях, як: чи був Шевченко безбожник або чи веде до пекла чи не веде фонетична правопись, чи можна о. Наумовича уважати зрадником чи нї, чи Русин маломовний чи говірливий і т. п. „А замість зачинати такі і тим подібні спори і сварнї, негідні сьвящеників, то радше нехай грають в карти“ — закінчила свою річ проворна панї добродїйка, що так уміє боронити гру в карти.

Не знаю, чи Чехи, прочитавши сї замітки Ржегоржа, дуже собі сподобали наш звичай, чи нї. Менї видить ся, що нї; они мусїли при тім дуже значучо усьміхати ся. Адже й сам наш приятель Ржегорж каже, що такий звичай дуже разить осьвічених людий з заходу. Що більше, варто би обчислити оборот грошевий при картах на Руси за цїлий рік, кілько кождий на рік програє і на що обертає виграні гроші і кілько би то, не числячи страти здоровля, можна книжок купити за ті гроші, що при картах річно стратить ся. На Руси біда — то правда; але дивна річ, на такі витребеньки, як празники і гра в карти, гроші все находять ся, а на книжку крейцара нема і в великого патріота... Чи не дивно то?

*

Ґ. Дячук, Вас. Пусол, Іван Ткачук, Іван Ткачук Никифорів, Ґ. Церковнюк, Танасій Горюк, Ґ. Єсак; 50 кр. зложив Івон Босович; 1 зр. 50 кр. дав Мих. Попович. Так самі читальники зложили на свій дім 40 зр. 50 кр. Минувшого року постарали ся о дерево, котре продали за 30 зр., отже ще мають сплатити 59 зр. 50 кр. Ми певні, що за таким приміром, як дало тих близько 30 осіб, підуть і иньші і сплатять довг скоренько. Иньші члени не повинні би дати завстидати ся. Річ не в тім, щоби богато дати (хто може, то й то добре), тілько в тім, аби всї а всї дали і знали, що на своє дають.

На остатних загальних зборах, на котрих явило ся 65 членів, вибрано знов той сам видїл, що доси був. Головою читальнї есть Михайло Ткачук. Лише даскала, що був заступником, тепер не вибрали, бо до читальнї раз тілько прийшов тай ще казав, що по руски не розуміє. Але рускі книшї їсти знає. — За минувший рік зібрано складок 14 зр., а тепер закладають крамницю.

Ми бажаємо читальникам в Жадові як найлїпшого щастя до роботи. Они поступають собі дуже гарно і розумно. Стережіть ся тілько, аби вам хто чистої води не закаламутив, і тримайте ся разом, як один муж!

Колись у Валяві на Буковинї за душпастирства о. Єротея Федоровича були гарні порядки, бо панотець сей був правдивим приятелем народу і до науки, до читальнї щиро всїх заохочував та тримав всїх разом. Але відколи о. Є. Федорович перенїс ся до Ревни, у Валяві не було кому заняти ся мужиками. Тепер там читальня заснїтила ся і лиш декотрі члени за радою одного щирого чоловіка старають ся не дати читальнї упасти. А час настав в селї такий, що — як чуємо — один порядний господар, упившись до безпамяти, замерз на поли. Мусить двох-трех членів взяти добре читальню в руки, инакше ладу не буде.

Не на місци загорілість! Gazeta Bucovinei помістила в остатнім числї під заголовком „Галичани в Рошоші“ новинку, в котрій виступає против Русинів-Галичан, що мали збирати між Волохами на Рошоши складки. Gazeta Bucovinei каже, що коли Русини хочуть збирати складки, то повинні бодай знати волоску мову; а коли єї не знають, то най ідуть собі до Галичини збирати складки; Галичина прецінь досить широка. На се ми відповідаємо нашим загорілим румунїзаторам, що по перше они не потребують побоювати ся, щоб ті люди Волохів зрущили, а по друге при таких случаях бути шовінїстом і заказувати своїм націоналам давати гроші на добродійні цїли, просто неморально. Впрочім ми раді би знати, чому ті самі румунїзатори, а іменно Волошка панї Попович, осьмілювалась заходити вже нераз до руских домів, се-б то до тих dusmani neamului nostru i legei noastre і то ще до гр. католиків! Цїкаві ми також знати, чому між добродїями, котрі причинились датками на волоскі цїли, записані також такі „Волохи“ як Kasprzycka, Kleinwächter, ба навіть Tittinger, Pepi Löwenschuss, Ben. Salter, Rosenstock? Чи сї панї і панів уважає Gazeta Bucovinei також prietenі-ами legei noastre? Та що з сими людьми балакати; у них навіть до таких чисто гуманних цїлий прикладає ся мірку шовінїзму!

По волоскім балю. Орґан волоских шовінїстів-боярів Gazeta Bucovinei пише в своїм 9. числї з дня 13-го с. м. в справозданю про баль волоского акад. товариства Junimea між иньшими таке: „На балю не явив ся нї один з богословів. Причиною сеї абстиненциї є „указ“ его Преподобія актуального вікарія архидиецезиї, що в своїй правовірній печаливости о щастє повірених его розумному пастирскому проводови овечок, зволив заказати всяку участь в балю Junime-ї богословам, тим будучим „плугаторам у виноградику Христовім“. Причину заказу хоче Gaz. Bucovinei найти в тім, що завідатель гр. пр. архидиецезиї вікарій Чуперкович хоче перед своєю смертию чимсь прославити ся і винайшов до сего собі Junime-ю. Ми не входимо в зміст сеї злосливої новинки; але нам здаєть ся, що причину такого заказу треба шукати де инде. Ще не минув рік від смерти митрополита Моpаря-Андрієвича, ще митрополичий престіл стоїть осиротїлий, а богослови мали би іти на забави з танцями? Сего чейже нїхто не може жадати! Але ми піднесли би ще одно цікаве явище: на балю Junime-ї були окрім унїверситетского ректора лише два православні сьвященики... Се дає до думаня. Ще не минув рік від смерти митрополита Моpаря-Андрієвича, не стало того, котрий немов нагайкою наганяв своїх підчинених на всякі волоскі забави і демонстрациї, а вже Волохів на показ всюди меньше, вже усувають ся на бік, нема почутя спільности, котрим так чванили ся. На такім балю попередними роками роїло ся від гр. пр. сьвящеників.... Видко, яка була та спільність!

Акад. тов. „Ватра“ у Львові відбуде свої надзвичайні загальні збори дня 23-го с. м. на унїверситетї. На порядку дневнім стоїть розвязанє товариства. Члени „Ватри“ вступлять опісля громадно до новозаснованого тов. „Академична Громада“.

Малий наклад. В Лондонї виходить ґазета видавана лише в пятьох примірниках. Один призначений для королевої, другий для кн. Уельского, третий для кн. Беатричи, а два прочі для королївских біблїотек в Віндзорі і Бальморель.

Ориґінальний чоловік появив ся в понедїлок в угорскім соймі. При кінци засїданя крикнув хтось з ґалериї: „Най жиє король, най жиє Угорщина!“ Опісля розпочав тойже молодий чоловік з ґалериї мову: Ваша екс. пане мінїстре! Я бідний вояк не з власної вини і....“ В тім служба перервала єму дальшу промову. Як показало ся, називає ся той чоловік Ковач, став при війску калїкою і тепер гине з голоду, отже хотів таким способом піддержати свою просьбу о запомогу.

Гірка помилка. В Корчеві коло Коломиї убив робітник желїзниції Григорий Бойчук деревяним колом господаря Николая Бідака. Виказало ся, що Бойчук постановив був з мести убито иньшого чоловіка, а з помилки що-до особи убив Бідака.

Пятнистий тиф появив ся між шкільною молодїжю в Тернополи.

З чаду померла в Ролові, дрогобицкого повіту, селяньска родина з трех осіб. Ратунок показав ся безхосенним.

Пізнав!... До недужого старого дїдича кличуть старого лікаря, котрий має празнувати ювилей 40-лїтної лїкарскої практики. Дїдич отворив очи, і довго-довго дивить ся на лїкаря, а вкінци каже: „Знаєш, ти дурнем був і дурнем лишиш ся“. Коли лїкар вийшов з комнати, родина з тревогою питає лїкаря, який стан хорого. А лїкар говорить з великою певностию в голосї: „Ну нїчого, він ще притомний, він мене пізнав!...“

Для вдовиць по державних урядниках. Як Fremdenblatt довідує ся, внесе правительство на однім із слїдуючих засїдань ради державної проект закона про пенсиї для вдовиць і сиріт по державних урядниках. Іменно мають ся підвисшити додатки на виховане сиріт, так що сї бідні дїти зможуть дїставати хоч скромне, та все таки достаточне удержанє. Доси були бідні вдовицї і сироти по державних урядниках ограничені на додатки сустентацийні, а сї не виносили богато більше над найменьші потреби найнизших верств народу. Такі малі доходи вистарчали часто лише на сухий хлїб, отже тепер має стати инакше, велику нужду зменьшить ся, а гіркі сльози сиріт хоч троха устануть.

Своє відношенє до сьвящеників означує часопись радикалів „Громадский Голос“ так: „В цїлій Галичинї виробило ся переконанє, що радикальна партия є партиєю специфічно против-попівскою, против-церковною і против-релїґийною; що борба з вірою, церковною і попами є головним, а може й одиноким завданем нашої партиї. Закид сей був неслушний, о скілько він відносив ся до цїлої партиї. Закид сей був неслушний, о скілько він відносив ся до цїлої партиї. Був він однак по части і оправданий, а то з сеї причини, що в часописи „Хлїбороб“ поміщувано майже виключно дописи про надужитя попів і статї нерелїґийного, против-католицкого змісту. „Хлїбороба“ не треба було однак уважати за вираз думок цїлої партиї. Се була місцева часопись, редаґована людьми і в місци, де случайно радикали задерли ся з попами, так що суспільність подїлила ся на два табори: попівский і радикальний. Найлїпшим доказом, що суть радикалїзму лежить в чім иньшім, як борба з церквою є те, що урядовий орґан радикальної партиї „Гром. Голос“ держить ся иньшої тактики як „Хлїбороб“. Ми в справі віри цїлковито не мішаємо ся. Від церкви хочемо лиш тілько, щоби она мала демократичну орґанїзацию і не була против-народним орудиєм в руках напів і паньского правительства; попів не ганьбимо за те, що вони попи, противно; не лиш хочемо, але і взиваємо їх, щоби допомагали нам в борбі з всяким визиском мас народних, щоби підпомагали нашу борбу о економічне і полїтичне визволенє хлопскої кляси. З того однак ще не виходить, щоби ми промовчували лихі справки і надужитя попів для того лиш, що они попи. Єсли хто в чім небудь провинить ся, то потрактуємо его батогом, меньше о се, чи він пан, адвокат, урядник чи піп“.

О галицких еміґрантах надходять щораз нові, а все невідрадні вісти. Нарід не хоче слухати добрих рад прихильних єму людий анї не дає ся здержати властям, рве ся і виїздить на ослїп з краю без карт корабельних і без гроший на подорож морем, думаючи, що „шіфкарти“ упадуть їм по дорозї з неба... Тимчасом на австрийско-італїяньскій граници здержують їх і мусять відсилати назад до Галичини. З Ґориції одержала *N. fr. Presse* телеґраму, що там знаходить ся тепер кілька сот душ галицких еміґрантів задержаних на границі. Ґорицийскі власти заходять ся вислати їх до Галичини, але много еміґрантів опирає ся тому всіми силами, не хоче вертати до краю. Остаточно будуть мусїли вернути і то може причинить ся до ослаблення горячки еміґрацийної, коли люди побачать, що таки не можна дїстати ся до бразилїйского „раю“ і що з дороги завертають.

Телєґрами „Буковини“.

—o—

З дня 19-го лютого 1896 року.

Відень. Цїсар віддав нїмецкому канцлерови кн. Гогенльоге візиту в готели.

Відень. Похорони маршалка двірского кн. Гогенльоге відбули ся величаво. В костелї Кармелїтів були цісар, архикнязї, нїмецкий канцлер кн. Гогенльоге, амбасадор кн. Айленбурґ в заступництві нїмецкого цїсаря, заступник баварского князя-реґента і мінїстри. Похоронний похід пішов до вотивного костела, а опісля на кладовище на передмістю Верінґ.

Боцен. Кождої хвилї побоюють ся смерти архикнязя Альбрехта Сальватора, шваґра архикнягинї Валериї, котрий занедужав на запаленє легких.

Відень. Наслїдником кн. Гогенльоге яко маршалка двірского уважають кн. Рудольфа Лїхтенштайна.

Софія. Прихильники ідеї Стамбулова рішили не нападати на Росию о стілько, о скілько она не буде мішати ся в внутрішні справи Болгариї.

Льондон. В палатї послів заявив Ќурзон, що окупация Вір енії якою небудь европейскою державою без позволеня султана була би нарушенєм париского і берлиньского трактату. Анґлїйске правительство нїчого не знає о тім, щоби хтось Росию до того взивав.

Петербург. Новое Время констатує, що перехрещенє кн. Бориса не тілько змінило положенє Болгариї, але усталило також пануюче становище Росиї на християньскім Всходї.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, припоручене Всч. Духовеньству і всім вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всіх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекурацийними подають „**Дністрови**“ можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**.

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Дністер“** після **веїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкориснїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 17-го лютого 1896.

		Львів.				*Чернівцї.*		
Пшениця . .	від	7.20	до	7.60	від	7.60	до	7.70
Жито . . .	„	6.25	„	6.40	„	6.25	„	6.35
Ячмінь бров. .	„	5.—	„	6.—	„	5.50	„	5.75
Ячмінь простий	„	4.75	„	5.—	„	0.—	„	0.—
Овес . . .	„	5.20	„	5.40	„	5.10	„	5.25
Ріпак . . .	„	8.20	„	8.75	„	9.—	„	9.25
Горох . . .	„	6.—	„	8.—	„	5.—	„	6.—
Вика . . .	„	0.—	„	0.—	„	0·—	„	0.—
Льнянка . .	„	0.—	„	0.—	„	0.—	„	0.—
Біб	„	0.—	„	0.—	„	0.—	„	0.—
Бобик . . .	„	4.25	„	4.75	„	0.—	„	0.—
Гречка . . .	„	0.—	„	0.—	„	0.—	„	0.—
Конюшина черв.	„	30.—	„	40.—	„	0.—	„	0.—
Конюшина біла	„	40.—	„	60.—	„	27.—	„	31.—
Конюш. шведск.	„	35.—	„	40.—	„	0.—	„	0.—
Кукуруза нова	„	5.—	„	5.50	„	4.55	„	4.65

Хміль 00.— 00.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 лїтрів 12.50—12.75

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на скадї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, по **1** зр. **20** кр. за ручник, а всї **9** разом за **9** зр.

З пересилкою почтовою **9** зр. **30** кр.

Добрі Ради.

Часопись ілюстрована для господарства, домівства і забави. Виходить в Рогізнї що місяця. Передплата, платна в Рогізнї, виносить на рік 1 зр. 50 кр. Адреса: „Добрі Ради“ в Рогізнї, почта Садаґура.

В редакциї можна ще дістати давні ручники Добрих Рад.

1. ручник „Д. Р.“ містить до 200 поучаючих уступів а зверх 120 забавних приказок і много иньшого. Цїна цїлого ручника 1 зр. 20 кр., без 2. числа 80 кр., а без 2. і 3. лише 40 кр.

2. ручник „Д. Р.“ містить до 300 статейок, дуже много приказок і одну довгу повість, що майже через всї числа тягне ся: „Як то з Василя Двірничука зробив ся Василь Дворницкий і які він пригоди мав, що ся свого роду відцурав.“ Цїна цїлого ручника 1 зр. 20 кр., а без двох чисел 50 кр.

3. ручник „Д. Р.“ містить так само як і другий ручник дуже много пожиточного для господарства і забави, много образків і одну більшу повість: „Як визволювали Сорохан і Громко своїх синів з войска“. Ся повість була печатана вже 4 рази (3 рази по руски і раз по нїмецки“). Цїна цїлого ручника 1 зр. 30 кр., без двох чисел 60 кр.

4. ручник „Д. Р.“ містить як і попередні дуже много пожиточного і забавного для всїх і окрім того много дуже практичних рисунків. Цїна цїлого ручника 1 зр. 40 кр., а без двох чисел 70 кр.

5. ручник „Д. Р.“ містить окрім всїляких порад для всїх ще і 8 дуже забавних повісток як нпр.: „Адвокат в небі“ „Ретельний жидок.“ Цїна 1 зр. 20 кр.

6. ручник Д. Р. містить забавну повіст: „Петро Фостик і єго син Фостович“.

Цїна 6 ручників разом з рек. пересилкою 6 зр.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповідане Теодота Галїпа, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповідане О. Я. Кониського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1895 після середно-европейского годинника.

Приходять	П о ї з д и							
	поспішні			особові			мішані	
до Чернівців								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	12^{24}	.	.	$6^{\underline{39}}$	$10^{\underline{34}}$	6^{30}		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	2^{49}	.	.	$9^{\underline{20}}$	$9^{\underline{31}}$	5^{00}		
З Новоселицї, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	$11^{\underline{45}}$	$9^{\underline{35}}$
до Львова								
З Відня, Кракова . . .	1^{22}	$5^{\underline{10}}$	$8^{\underline{40}}$	$7^{\underline{00}}$	$9^{\underline{06}}$	9^{00}		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова .	$9^{\underline{50}}$	.	.	1^{32}	7^{37}	$6^{\underline{17}}$		
З Підволочиск	2^{25}	$10^{\underline{00}}$	.	8^{25}	5^{00}	.		
З „ на Підзамче	2^{13}	$9^{\underline{44}}$	.	8^{12}	4^{33}	.		
Зі Стрия.	.	.	.	$12^{\underline{05}}$	8^{10}	1^{42}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	4^{40}	.		
Зі Сколього і Стрия . .	.	.	.	$9^{\underline{16}}$	.	.		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг) .	.	.	.	.	.	.		

Відходять	П о ї з д и							
	поспішні			особові			мішані	
з Чернівців								
До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{04}	.	.	9^{48}	$9^{\underline{47}}$	$5^{\underline{13}}$		
До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{44}	.	.	$6^{\underline{54}}$	$10^{\underline{44}}$	6^{30}		
До Садаґури, Новоселицї .	.	.	.	.	.	.	8^{30}	6^{25}
зі Львова								
До Кракова і Відня . .	8^{40}	2^{50}	$11^{\underline{00}}$	$4^{\underline{55}}$	10^{25}	$6^{\underline{45}}$		
„ Підволочиск	.	1^{56}	$5^{\underline{46}}$	.	9^{50}	$10^{\underline{20}}$		
„ „ з Підзамча .	.	2^{10}	6^{00}	.	10^{14}	$10^{\underline{44}}$		
„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6^{15}	.	.	$10^{\underline{30}}$	2^{40}	10^{35}		
„ Стрия :	.	.	.	$5^{\underline{25}}$	9^{33}	$7^{\underline{38}}$		
„ Белзця	.	.	.	9^{15}	$7^{\underline{10}}$			
„ Сколього і Стрия . .	.	.	.	.	.	3^{00}		
„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг) .	8^{40}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.